

STORTINGET

Representantforslag 110 S

(2018–2019)

fra stortingsrepresentantene Siv Mossleth, Sandra Borch og Ole André Myhrvold

Dokument 8:110 S (2018–2019)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Mossleth, Sandra Borch og Ole André Myhrvold om å bevare ærfuglene og den spesielle kystkulturen i de tradisjonelle egg- og dunværene

Til Stortinget

Bakgrunn

Tellingar fra hele den indre delen av Ranafjorden (Indre Helgeland) og i de midtre områdene av Helgelandskysten viser at ærfuglbestanden er redusert med ca. 70 prosent i perioden 2000–2018. I Trondheimsfjorden har hekkebestanden gått tilbake med 90 prosent siden 1982, ifølge miljøstatus.no – Miljøinformasjon fra offentlige myndigheter

Holmholmen naturreservat ble opprettet ved kgl.res. 6. desember 2002 og hadde sannsynligvis den tetteste hekkebestanden av ærfugl i landet, med over 500 hekkende par på en liten holme, da området ble vernet. Holmholmen har en stor kulturhistorisk verdi som et gammelt egg- og dunvær som fortsatt driftes. Den gang ble det påpekt at det er svært sjelden at egg- og dunvær er så intakt som her med hensyn til både driftsform og bestandsstatus. Dette er godt dokumentert og representerer en viktig del av den gamle kystkulturen. I 1997 hekket 650 ærfugl på Holmholmen, mens i 2018 var antallet gått ned til 320.

Predatorkontroll er sentralt i vaktholdet på og rundt Holmholmen. Skremming, jakt og fellefangst har foregått både i det som nå er verneområdet og i området rundt. Fiskemåse, gråmåse, svartbak og skjære kan felles uten særskilt tillatelse hele året av eier, bruker eller ret-

tighetshaver når disse gjør skade av vesentlig økonomisk betydning på aktivt drevne egg- og dunvær. Oter og havørn er også predatorer på ærfugl på Holmholmen, men regulering av oter og havørn begrenses til kun nødvendig skremming. Hønehauk er også observert rundt området. Det har vært søkt om skadefelling av ørn tidligere, men tillatelse er ikke gitt.

Vegaøyan verdensarvområde viser hvordan generasjoner av fiskere og bønder gjennom de siste 1 500 år har opprettholdt en bærekraftig levemåte i et værhardt område nær polarsirkelen, basert på den unike tradisjonen med ærfugldrift. Begrunnelsen for Vegaøyans status som verdensarv, som ble opprettet i 2004, er det unike kulturlandskapet som er et resultat av samspillet mellom menneske og natur over lang tid. Særlig er det lagt vekt på den unike ærfugl- og duntradisjonen.

Da folket flyttet fra mange av øyene etter krigen, gikk ærfuglbestanden tilbake. Etter verdensarvstatusen har tradisjonen blitt tatt opp igjen på stadig flere øyer. I 2018 drepte og jaget oter store mengder ærfugl midt i UNESCOs verdensarvområde på Vega. Eksempelvis hadde Muddværet i 2018 ca. 200 hekkende ærfugler. Av disse gikk 170 tapt på grunn av manglende fellingstillatelser på oter. Det betyr at femten års systematisk arbeid ble ødelagt på to uker. Fylkesmannen i Nordland viser til at «stor skade må ha skjedd i inneværende år før skadefelling kan tillates». Forskjellen på å felle oter i forkant av sesongen kontra underveis er enorm. I forkant kan det brukes flere samtrente dyktige hunder som slippes løs og er i stand til å utføre jobben svært effektivt. Etter at fuglene har lagt seg på reir, er det mye vanskeligere å ta ut skadegjørere uten å skremme fuglen av reiret.

På Tautra var det tidligere store kolonier av ærfugl. Allerede på 1800-tallet fikk grunneierne tinglyst fredning av ærfugl, egg og dunvær. Folket på Tautra hadde i

generasjoner forvaltet ei øy som i 1984 ble vernet som fuglefredningsområde og naturreservat, og som verdenssamfunnet ga Ramsar-status.

Norsk institutt for naturforskning (NINA) har brukt småfly for å telle ærfuglhanner i Trondheimsfjorden. Bare de siste årene har det vært kraftig nedgang. I 2008 ble det telt 1 000 hanner på Tautra, mens tallet i 2016 var 140 ærfuglhanner.

Status og trend for ærfuglen og kystkulturen i de tradisjonelle egg- og dunværene er kritisk. Den lokale predatorkontrollen som var sterk tidligere, lar seg ikke gjennomføre lenger, blant annet fordi andre fredningsbestemmelser vanskeliggjør og umuliggjør tradisjonell

predatorkontroll i egg- og dunværene. Eksempelvis er både oter og havørn fredet.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

Stortinget ber regjeringen som fast ordning gi tillatelse til uttak av alle predatorer, inkludert oter og havørn, som truer ærfuglbestanden i de tradisjonelle egg- og dunværene.

3. april 2019

Siv Mossleth

Sandra Borch

Ole André Myhrvold